

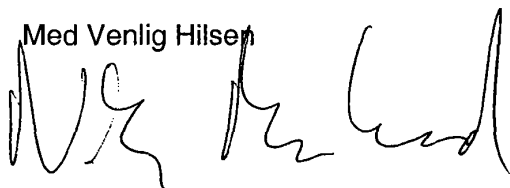
Miljø- og Planlægningsudvalget
L 60 - Bilag 21
Offentlig

Til Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Christiansborg
1240 København K

13. januar 2005

Vedlagt Dicars kommentar til Miljøminister Connie Hedegaards svar af 5. januar 2005 vedrørende L 60, samt – til orientering – Dicars kommentar til Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling vedrørende "Lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer".

Med Venlig Hilsen

Nils Mulvad
Direktør, Dicar
Center for Analytisk Journalistik
Olof Palmes Alle 11
8200 Århus N

Med en ny lov hvor der ikke er indbygget et prisloft, opnår man ikke en tilskyndelse hos vrangvillige myndigheder.

En minimumsimplentering vil således med stor sandsynlighed betyde, at prisen for data i en række tilfælde vil fungere som en hindring for adgangen til data. Derfor er det med stor beklagelse, at Dicar må konstatere, at ministeren ikke har tænkt sig at tage hånd om dette problem. Vi håber, at Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg og senere Folketinget vil hjælpe med at få reel åbenhed om miljødata sikret via denne lov.

Med venlig hilsen

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Nils Mulvad". The signature is fluid and cursive, with the first name "Nils" and the last name "Mulvad" clearly distinguishable.

Nils Mulvad, Direktør for Dicar
Olof Palmes Allé 11
8200 Århus N

Folketingets Miljø- og Planlægningsudvalg
Christiansborg
1240 København K

13. januar 2005

Kommentar til miljøminister Connie Hedegaards svar vedrørende L 60: lov om adgang til miljødata.

Dicar takker for svaret fra miljøministeren af 5. januar 2005.

Dicar har af pressens omtale fået det indtryk, at miljøministeren før jul trak det oprindelige lovforslag for at indarbejde mest mulig åbenhed i en ny version. Det seneste svar, dateret 5. januar 2005, peger desværre ikke i den retning. Miljøministeren afviser således Dicars ønske om et betalingsloft for adgangen til miljøoplysninger under henvisning til, at det ikke er nødvendigt for at leve op til direktivet.

Omvendt er der intet i direktivet, der hindrer et sådant prisloft. Det er Dicars erfaring, at kerneproblemet for adgangen til miljødata – og andre offentlige data - netop er prisen for data. Mange myndigheder ønsker ikke at hjælpe konstruktivt med at få gjort data anvendelige i den demokratiske debat og for nye kommercielle indholdstjenester til nettet og mobiltelefoner. Myndighederne overlader i stort omfang deres it-drift til eksterne private leverandører. Disse leverandører kommer så også til at foretage eventuelle udtræk, uden at man på forhånd har sikret enkle og billige udtræksmuligheder, for eksempel via kontrakter.

Vi er derfor kede af, at man ikke vil gå videre for at sikre adgangen til miljødata i praksis gennem et prisloft. Miljøministeren fremfører som argument, at prisen ikke hidtil har været oplevet som en hindring for aktindsigt. Hertil vil vi påpege, at der er tale om et forholdsvis nyt område. Som et modspørgsmål kan man ligeledes spørge, om der findes en liste over de gange, myndigheder har udleveret miljødata og prisen herfor.

Dicar har oplevet problemet i en række konkrete tilfælde. Vi har tidligere omtalt sagen med vores ønske om et udtræk af gødningsregistret fra Plantedirektoratet. Plantedirektoratets dataleverandør, Mærsk Data, skulle have 54.000 kroner for det. I et andet tilfælde bad vi Rigspolitiet om at få et dataudtræk fra anmeldelsesregistret. Det mundtlige prisoverslag fra dataleverandøren CSC var så højt, at projektet måtte opgives. I et tredje tilfælde fra 2004 oplevede vi, at domstolene ville have betaling for udvikling af et udtræksprogram hos CSC samt oveni 607.500 kroner for oplysningerne i 40.000 masseopslag i tinglysningsregistret. Også her måtte vi opgive at få data pga. prisen.

Vi ser desuden ofte myndigheder argumentere med, at arbejdet med at foretage den slags udtræk er uforholdsmæssigt stort, og derfor foretager man det ikke, før der er lagt et ganske massivt pres på myndigheden. For eksempel i forhold til Miljøstyrelsen har vi i flere tilfælde oplevet en sådan langvarig tovtækning om at få data, hvor tid og pris har været brugt som dårlige undskyldninger for ikke at foretage de ønskede udtræk.

10. januar 2005

Til ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

Kommentar til udkast til lov om videreanvendelse af den offentlige sektors informationer. Hovedpunkterne er ønsket om at sikre loft over priser på data, samt bedre forpligtelse til at trække ikke-personfølsomme data ud fra databaser.

Af Nils Mulvad, direktør i DICAR, Center for Analytisk Journalistik

Dicar hilser intentionerne med denne lov – og det bagvedliggende PSI-direktiv - meget velkommen. Der er et stærkt behov for at gøre det lettere at benytte offentlige data til indholdstjenester.

Dicar ønsker dog at påpege, at lovforslaget med sine generelle formuleringer risikerer ikke at leve op til intentionerne i direktivet.

Hovedproblemet i dag er, at de fleste myndigheder gør videreudnyttelse af data meget dyrt og besværligt. Typisk sker det ved, at man ikke retter sine it-systemer til, så det er praktisk muligt og enkelt at foretage et udtræk.

Det typiske billede er, at et servicebureau – for eksempel CSC, Mærsk Data eller Kommunedata driver it-systemet for myndigheden, der har indgået en kontrakt med servicebureauet. Disse kontrakter indeholder sjældent særlig gode bestemmelser om betingelser for diverse udtræk. Offentlige myndigheder udliciterer i meget høj grad centrale dele af deres dataafdeling, undlader at sikre sig enkle regler for udtræk af data, hvorefter det i praksis bliver meget dyrt at få et udtræk.

I årene 1999-2000 kørte jeg, der på det tidspunkt var ansat som journalist på Jyllands-Posten, en sag om at få et dataudtræk fra anmeldelsesregistret fra Rigspolitiet. Politiet sagde i første omgang nej, men efter en klage til Justitsministeriet blev der accepteret adgang og herefter indledt forhandlinger med dataleverandøren CSC om et udtræk. Men det endte med, at et mundtligt prisoverslag fra CSC var så højt, at Jyllands-Posten måtte opgive at gå videre med historien. Det var for dyrt.

I en anden sag bad Michael Holm fra DICAR om et dataudtræk af gødningsregistret fra Plantedirektoratet for at se, hvilke landmænd der overgødsker, samt beregne om vandmiljøplanen havde virket efter hensigten. Først kunne han ikke få udtrækket, så klagede han og fik lov til at få data på postnummerniveau, så man ikke kunne identificere den enkelte landmand. Herefter klagede han igen og fik så lov til at få data for de landmænd, hvor der ikke var indledt en sag for overtrædelse af

reglerne. Her var beskeden dog samtidig, at Plantedirektoratets dataleverandør, Mærsk Data, skulle have 54.000 kr. for at lave et sådant udtræk. Først efter at have klaget over den pris til ministeriet lykkedes det at få data gratis.

Sagerne viser, hvor vigtigt det er med klare regler for prisen på data – især fordi denne prissætning er sket i henhold til Finansministeriets budgetvejledning, som der ifølge bemærkningerne til lovforslaget følger de samme principper for prissætning som dette lovudkast.

Et tredje eksempel er fra 2004 efter at Tinglysningsloven samme år var ændret for at åbne for masseudtræk mod betaling. Før lovens vedtagelse advarede Dicar og andre om det høje prisniveau som i praksis umuliggjorde anvendelsen af data journalistisk, men det førte ikke til ændringer i den endelige lov. Siden har den betænkelighed vist sig at holde stik, idet domstolene ifølge deres besvarelse fra den 11. maj 2004 ville have betaling for udvikling af et udtræksprogram hos CSC samt kr. 607.500 for oplysningerne i 40.000 masseopslag i tinglysningsregistret. Dicar's Michael Holm måtte herefter opgive at få data.

Vores oplevelse er kort sagt, at viljen til videregivelse af data ikke er stor hos flere af myndighederne. Ønsker ministeriet reelt at fremme og opnå det formål, der er hensigten med PSI-direktivet, er man nødt til at gå langt videre end lovforslaget med at indføre præcise regler på disse områder. Hensigtserklæringer og ministerbeføjelser vil næppe virke.

Dicar foreslår, at der indføres en forpligtelse for den enkelte myndighed til i løbet af en kort årrække, at sikre enkle og billige udtræksmuligheder fra alle de databaser, der skal omfattes af loven. Det punkt skal med i alle kontrakter med eksterne it-leverandører.

Ved udløbet af overgangsperioden kan der ligeledes indføres rimelige maksimumspriser for data. Det vil give en direkte økonomisk tilskyndelse til myndigheder om at få indført disse enkle udtræksmuligheder – ellers vil de selv skulle dække omkostningerne, sådan som det endte med at ske i sagen om gødningsdata fra Plantedirektoratet.

Vi anser det også for vigtigt, at der bliver kontrol af prissætningen for videregivelsen af data. Myndigheder, der ønsker at fastholde et monopol på informationer, kan tænkes at fastsætte en urealistisk høj pris, der også dækker andre dele af virksomheden, for eksempel indsamlingen og registreringen af oplysninger.

I lovforslagets § 8 findes en bemyndigelse til at fastsætte priser på videregivelse af data, men for at undgå eksempler som ovenstående bør prisniveauet tydeliggøres før en vedtagelse.

Ifølge direktivet berører den øvre grænse for gebyrerne ikke medlemsstaternes eller de offentlige myndigheders ret til at anvende lavere gebyrer eller slet ingen gebyrer.

Et særligt punkt omkring videregivelse af data er behovet for at kunne trække ikke-følsomme data ud af databaser, der indeholder både personfølsomme og ikke-

personfølsomme data, som for eksempel anmeldelsesregistret, gødningsregistret, samt databasen over modtagere af EU-landbrugsstøtte. Vores erfaring er, at det normalt er den type databaser, der indeholder de mest relevante og brugbare data. Her er lovforslaget ikke tilstrækkelig klart, og vi mener, at en pligt til at foretage den slags udtræk bør præciseres.

Endelig er der listen over databaser, som myndigheden ifølge forslagens § 12 skal udarbejde. Direktivet beskriver disse områder som særligt relevante: sociale forhold, økonomi, geografi, vejrforhold, turisme, erhvervsforhold, patentrettigheder og uddannelse. Hertil vil vi tilføje kriminalitet og sundhed.

Som en udløber af sagen om EU's landbrugsstøtte er Fødevarerministeriet ved at udarbejde en liste over de databaser, som ministeriet har, og som er interessante for offentligheden. Tilsvarende kunne en dansk lov udstikke den ramme, at alle offentlige myndigheder skulle gøre det samme og med henvisning til disse ovenstående områder, hvor der er en særlig interesse for data, hvorefter hver myndighed skulle udarbejde en plan for, hvordan relevante data kunne trækkes ud med jævne mellemrum og videregives til interesserede.

Vi tror, at der skal den slags direkte tilskyndelser til for at opfylde de gode formål i direktivet om at skabe betingelser, der fremmer udviklingen af tjenesteydelser, som dækker hele Fællesskabet. Den offentlige sektors informationer er, som direktivet nævner, et vigtigt kildemateriale for produkter og tjenester med digitalt indhold, og de vil få stadig større betydning som indholdsressource til de mobile indholdstjenester, der er under udvikling.

Derfor bør Danmark udnytte muligheden for at gå videre end de minimumsstandarder, der er fastsat i direktivet, tillade en mere vidtgående videreanvendelse samt reelt sikre, at denne lov bliver mere end et tomt slag i luften.

Med venlig hilsen

Nils Mulvad
Direktør, Dicar
Center for Analytisk Journalistik
Olof Palmes Allé 11
8200 Århus N